



LATVIJAS  
VECĀKU  
KUSTĪBA



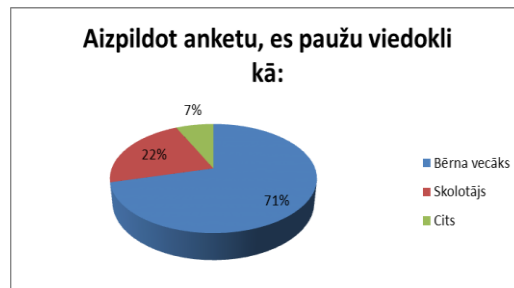
OPEN PARENTS



NORDPLUS  
Adult

## Aptaujas rezultāti ir instruments sadarbības veidošanai starp skolām un ģimenēm

Ir noslēgusies biedrības „Latvijas vecāku kustība” aptauja par vēlamu izglītības kvalitāti, kurā piedalījās 640 respondenti no 85 Latvijas pilsētām un novadiem. 71% respondentu bija skolas un pirmsskolas vecuma bērnu vecāki un 22% skolotāji. Rezultāti ir vērtējami resursi vecākiem un skolotājiem, kas vēlas ieviest pozitīvas izmaiņas savās skolās.



### Apkopot zināmo, nevis atklāt novitātes

Šīs aptaujas galvenais mērķis ir apkopot tēmas, kuras jau gadiem tiek definētas, kā svarīgas un obligāti ieviešamas Latvijas skolās, taču daudzviet tās joprojām ir tikai vēlmju sarakstā. Aptaujas rezultāti ir izmantojami kā **reāls darba instrumentus aktīviem vecākiem un skolotājiem skolas vides un izglītības kvalitātes uzlabošanā.**

Anketa izraisīja diezgan lielu rezonansi – sākot ar pateicības vēstulēm, ka kāds beidzot šiem jautājumiem pievērš uzmanību, un beidzot ar kritiku, par to, ka anketā nav iekļauta atbilde „man ir vienalga” vai ka tā neatspoguļo kvalitātes jēdzienu pēc definīcijas. Taču šīs aptaujas uzdevums bija ciparos attēlot skolās svarīgas jomas, nevis noskaidrot vecāku un skolotāju vienaldzības līmeni vai izglītības kvalitātes vispārākās intelektuālās vērtības.

Aptaujas iniciators ir aktīvi Latvijas vecāki, kas daļa ir arī skolotāji, kuriem rūp bērna ikdiena skolā un kuri vēlas izveidot veiksmīgu sadarbību starp ģimeni un skolu. Tādēļ anketā ir apkopotas svarīgākās tēmas, kurās šiem vecākiem ir viedoklis un bieži arī piedāvājams risinājums. Aktīvo vecāku praksē nereti pārrunas ar skolas vadību beidzas ar frāzi „Mammīt, jūs tāda esat vienīgā, pārējiem šajā jomā problēmu nav”. Taču neformālās sarunās ar vecākiem atklājās cita aina – lielākā daļa ir PAR pozitīvām izmaiņām, bet pietrūkst iedvesmas un instrumentu – kā un ko darīt?

Līdzīga situācija vērojama skolotāju vidē, kur radošākie un aktīvie skolotāji, sastopas ar milzīgu pretestību un drīz vien zaudē motivāciju. Kādas skolotājas komentārs par anketu: „Atzīstu, ka visas tur minētās lietas skolā ir svarīgas vai ļoti svarīgas. Vai tas nozīmē, ka es savā novadā šīs svarīgās lietas īstenoju ikdienas darbā? Baidos, ka nē.”

Lai runātu par izglītības kvalitātes morāli intelektuālajiem līmeņiem, vispirms ir svarīgi noskaidrot pamatlietas – kvalitatīva izglītība viszemākajā tās līmenī ir **vismaz nekaitīga** – t.i., bērna fiziskai un emocionālajai veselībai draudzīga. Nākošā pakāpē izglītībai ir jābūt bērna tālākā dzīvē noderīgai. Visaugstākajā līmenī izglītība ir praktisks instruments, kas palīdz cilvēkam kvalitatīvi paveikt dzīves uzdevumus sevī, savas ģimenes un valsts labā.

### Sadarbības instruments

Domājot vecāki mēdz uzdot jautājumu - kāda ir mana bērna izglītošanās jēga? Kāds patiesībā ir skolas uzdevums - 12 bērna dzīves gadus censties izdzīvot skolas vidē vai 12 gadu laikā kļūt par talantīgu un veiksmīgu cilvēku, kas zina, ko vēlas sasniegt savā dzīvē?

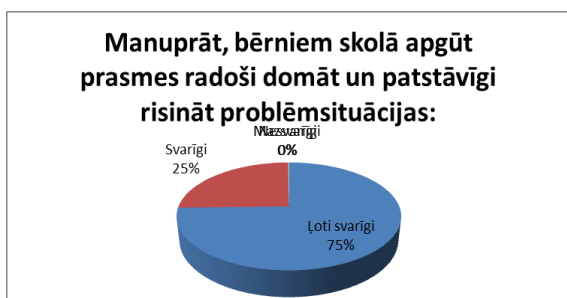
Visbiežāk vecāki saņem atbildi – skolā ir jā mācās, bet talantus var attīstīt mākslas, mūzikas un sporta skolās, kamēr praktiskās dzīves iemaņas ir jā māca ģimenei, nevis skolai... Ja svarīgākais dzīvē ir jāapgūst kopā ar treneri vai mammu un tēti, tad kas īsti ir šis mistiskais jēdziens „jā mācās”, kam obligāti ir jāpatērē lielākā daļa 12 gadu, bet kas bieži nepalīdz skolas beidzējam izvēlēties pareizo profesiju un veiksmīgi organizēt savu dzīvi?

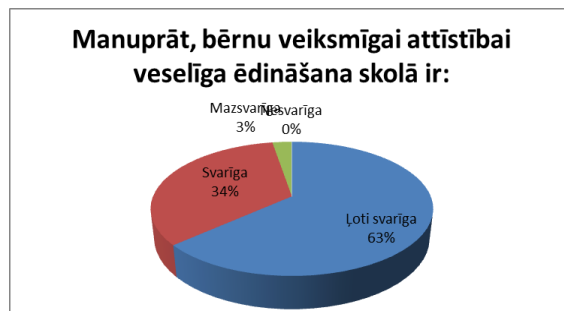
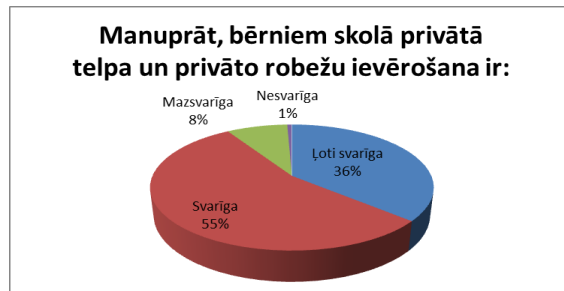
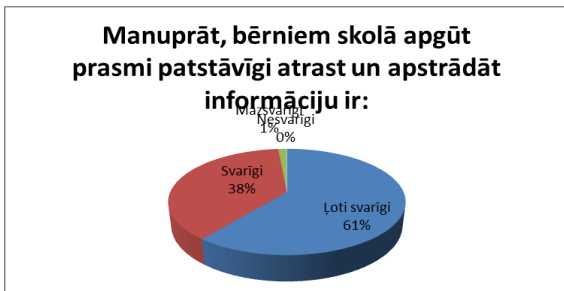
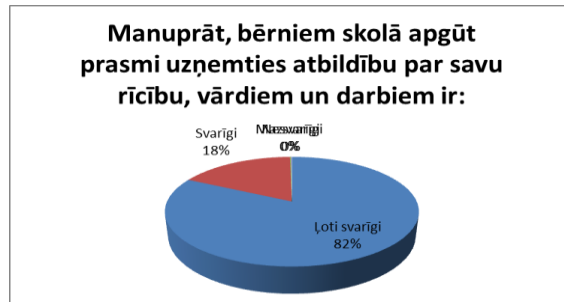
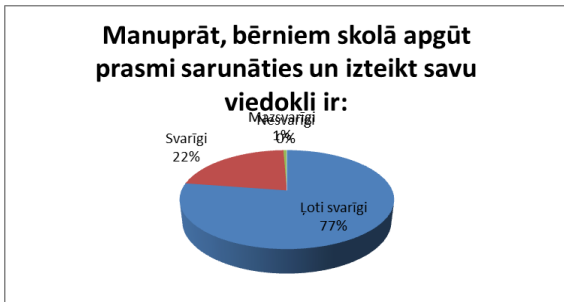
Tie vecāki un skolotāji, kuri nemitīgi uzsver, ka izglītības sistēmai ir jā kļūst tuvākai cilvēkam, praktiski vienprātis ir par to, ka skolai ir 1) jāattīsta bērna individuālie talanti un 2) jāveicina dzīvē svarīgu prasmju apgūšana. Taču kā to izskaidrot sīvajiem oponentiem, kas uzsver, ka „skolā svarīgākais ir skolotājs, bērniem ir jā mācās, bet vecākiem vispār šeit nav vietas”?

Lūk, argumentēts instruments, kas palīdzēs pamatot savu viedokli: aptaujā, kurā piedalījās arī mūsu pilsētas vecāki un skolotāji, 96% aptaujāto uzskata, ka skolai ir jāattīsta bērna individuālie talanti. Savukārt 97% uzskata, ka skolai ir jāveicina dzīvē svarīgu iemaņu apgūšana. Tātad skolu pārstāvjiem un vecākiem būtu jānāk kopā un jārisina šādi jautājumi - kā tas tiek nodrošināts mūsu skolā un kā vecāku–skolotāju prasmīga sadarbība var palīdzēt to nodrošināt?

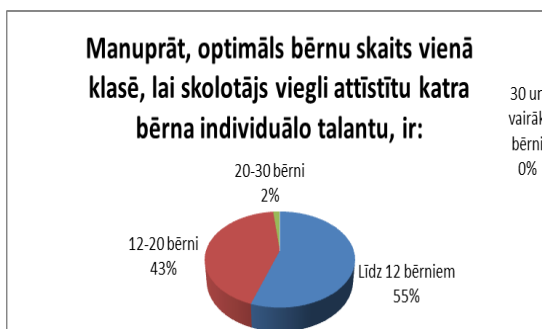


Katrs aptaujas jautājums ir izmantojams sava viedokļa stiprināšanai – nevis es viens, bet 80% un 90% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskata tā! Tas ir spēks, ko vairs nevar ignorēt. Katrā skolā vēlāk var diskutēt un veikt papildus aptaujas, līdz niansēm precizējot, kādas iemaņas tad patiesībā tam mazajam cilvēkam dzīvē būs vajadzīgas - ēst gatavošana, sava viedokļa pamatošana, personīgā budžeta plānošana un pārvaldība, komandas vadīšana u.c.





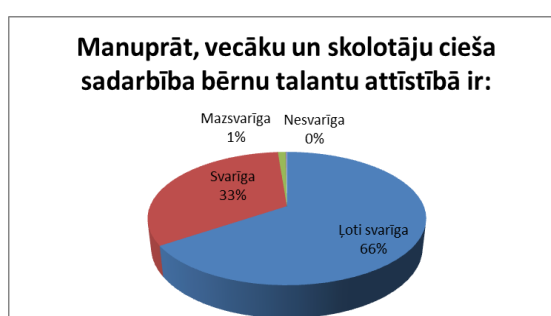
Tas pats attiecināms uz skaļi diskutēto tēmu par bērnu skaitu klasē. Oponenti uzsver – nav jāstrādā ar labākajiem un sliktākajiem, ir jāstrādā ar vidusslāni, jo citādi mācību vielu nevar paspēt izmācīties... Ja skolai ir jāattīsta bērnu talanti, kas nākotnē palīdzētu viņiem izvēlēties pareizo profesiju un nestu nozīmīgu pienesumu valsts ekonomikai, tad jēdzienam „paspēt mācību vielu” vispār nevajadzētu atrasties argumentu sarakstā. 46% aptaujas respondentu uzskata, ka klasē ar 30 bērniem attīstīt katra bērna individuālo talantu ir.. neiespējami!!! Savukārt optimālais bērnu skaits būtu līdz 12 bērniem (55%) vai līdz 20 bērniem (43%). Tas nozīmē, ka 98% respondentu uzskata, ka klases skolās ir pārāk lielas! Šādā situācijā nekavējoties būtu jāaicina kopā vecāki, skolu direktori, skolotāji un izglītības pārvaldes pārstāvji, lai meklētu atbilstošus risinājumus.



Šis jautājums liek aizdomāties par vēl vienu svarīgu lietu - apgriezti proporcionāli tam būtu jānozīmē, ka lauku skolās būtu jābūt talantu kalvei, jo tur pārsvarā ir līdz 20 bērniem klasē, taču visbiežāk tas tā nav. Atkal darba uzdevums kopsapulcei – kā lauku skolas pārvērst talantu skolās, ja atbilstošs bērnu skaits tur jau ir.

### Vecāki joprojām ir neizmantots resurss

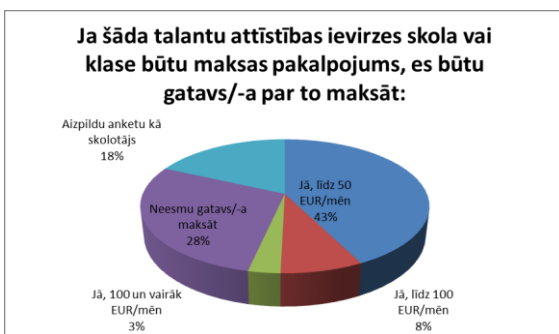
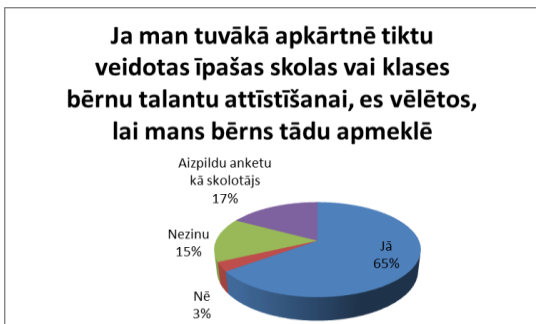
99% aptaujāto uzskata, ka skolas un ģimenes sadarbība bērna talanta attīstībā ir svarīga (66% ļoti svarīga, 33% svarīga). Neskatoties uz to, aktīvo vecāku iniciatīvas lielākā daļā skolu joprojām ir nevēlamas. Skolu pārstāvji pat pasteidzas uzsvērt, ka vecāki pēc definīcijas ir neaktīvi, neņemot vērā faktu, ka Latvijā ir vismaz deviņas vecākus apvienojošas organizācijas, kas savu darbu lauku saskata tieši izglītības kvalitātes uzlabošanās jomās.



Nenoliedzami, mūsu sabiedrības lielākā daļa ir inerta, jo tāda tā mērķtiecīgi ir veidota jau gadu desmitiem. Tradicionāli lielākā daļa vecāku tiešām nevēlas pat atrasties skolas telpās, jo no saviem skolas gadiem joprojām atceras, ka mammai un tētim uz skolu jānāk vienīgi tādēļ, lai saņemtu sodu par bērnu nedarbiem. Tādēļ tie skolotāji un skolu aktīvisti, kas vēlas sākt sadarbību ar vecākiem, organizējot svētkus, seminārus un citus priecīgus notikumus, sastopas ar nogaidošu kūtrumu. Biedrība „Latvijas vecāku kustība” ir veikusi vairākus padziļinātus pētījumus šajā jomā, un ir rasta veiksmes formula – „Vecākiem ir jāstrādā ar vecākiem”. Jo tikai mamma vai tētis, runājot ar citu mammu vai tēti, atradīs pareizos argumentus, kāpēc bērns ir jāatbalsta skolas gaitās, un vecāki paši savā starpā bez skolotājas uzraudzības, spēs rast motivāciju piedalīties skolas talkās. Ja katra skola un pašvaldība ļautu savā vidē veidoties aktīvu vecāku kodolam, atbalstītu tā darbību un sadarbības, agri vai vēlū lielā inertā daļa sakustētos un sāktu līdzdarboties. Jāsāk ir ar tiem aktīvajiem, kas grib, nevis jāzaudē pēdējie spēki, cenšoties izkustināt tos, kas negrib.

65% aptaujāto vecāku vēlētos, lai bērni apmeklē talantus attīstošas klases un skolas, ja vien tādas būtu viņu dzīvesvietu tuvumā, 57% aptaujāto vecāku būtu ar mieru piedalīties šādu klašu vai skolu veidošanā, savukārt 54% aptaujāto vecāku būtu pat gatavi par izglītības kvalitāti piemaksāt. Padziļinātas sarunas ar vecākiem atklāj, ka lielākoties vecāku finansiāla līdzdalība

nenozīmē vienkārši piemaksāt pozīcijai „skolotāju algas”, bet gan finansiāli atbalstīt konkrētu skolotāju jēgpilnas radošas iniciatīvas. To, ka Latvijā vecāki ir gatavi darboties izglītības jomā, pierāda arī aizvien pieaugošais vecāku dibināto skolu skaits. Tās ir skolas, kas realizē inovācijas izglītībā, ko nav iespējams ieviest standartskolās ar 30 bērniem klasē. Taču lielākā daļa pašvaldību dara visu iespējamo, lai šīs iniciatīvas apturētu jau sākumā, nenodrošinot līdzfinansējumu vispār vai pieprasot sarežģītas birokrātiski formālas atskaites. Tikai reta pašvaldība ir tik tālredzīga, lai saskatītu vecāku aktivitātēs potenciālu, un tik drosmīga, lai uzticētos, bez daudzkārtējas kontroles. Šīs viennozīmīgi ir tās pašvaldības, kas ilgtermiņā būs ieguvējās, jo spēs gan attīstīt izglītības inovācijas, gan piesaistīt papildus finansējumu izglītības jomai.



## Sākt ar sevi

Šīs anketas nosaukumā bija formulējums „izglītības kvalitāte savā pilsētā vai novadā”, kas tādējādi aicina sākt pārmaiņas katram ar sevi pašu, neatrunājoties, ka anketu ir aizpildījuši nezināmi cilvēki, kas dzīvo kādā bagātā un laimīgā mums nerasniedzama valstī. Tie ir mūs pašu novadnieki, aktīvi cilvēki, kuri vēlas kvalitatīvu izglītību saviem bērniem un ir gatavi līdzdarboties. Šīs pilsētas un novadi ir - Aglona, Aizkraukle un novads, Aknīste, Alūksne un novads, Amatas novads, Ape, Auces novads, Ādaži, Babīte, Baldone un novads, Baloži, Balvi, Bauska un novads, Bērzmente, Brocēni, Carnikava un novads, Cesvaine un novads, Cēsis, Dagda, Daugavpils un novads, Daugmale, Dobeles novads, Dundaga un novads, Engure un novads, Grobiņa un novads, Gulbene un novads, Iecava un novads, Ikšķile, Ilūkste un novads, Inčukalna novads, Jaunpiebalga un novads, Jaunpils, Jelgava un novads, Jēkabpils, Jūrmala, Ķekava un novads, Kocēni un novads, Kokneses novads, Krāslava un novads, Krimulda un novads, Kuldīga un novads, Ķegums un novads, Ķeipenes pagasts, Ķekava un novads, Lielvārde, Liepāja un novads, Limbažu novads, Līvāni un novads, Ludza un novads, Madona un novads, Malta, Mazsalacas novads, Mārupe, Mērsrags un novads, Nīca un novads, Ogre un novads, Olaine un novads, Ozolnieki un novads, Pārgaujas novads, Piltene, Preiļi un novads, Priekule un novads, Rauna un novads, Rēzekne un novads, Rīga un novads, Ropaži, Rūjiena, Salas novads, Salaspils, Saldus, Brocēnu novads, Saulkrasti, Sējas novads, Sigulda un novads, Stende, Stopiņu novads, Talsi un

novads, Tukuma novads, Valmiera, Varkavas novads, Vecpiebalgas novads, Vecumnieku novads, Ventspils un novads, Viļāni un novads, Viļaka un novads.

Šis ir pirmais solis, pirmais sadarbības instruments aktīvajiem vecākiem un skolotājiem. Izmatojiet to savu bērnu labākas nākotnes vārdā! Runājiet, argumentējiet skolās, meklējiet kopīgus risinājumus un veiciet papildus padziļinātas aptaujas, lai noskaidrotu vairākuma viedokli. Vecāki, kas ir gatavi darboties, nedrīkst tikt atstāti aiz skolas durvīm, jo iespējams, viņi ir svarīgs skolu kvalitāti veicinošais resurss. Apvienojieties vecāku padomēs vai pievienojieties nevalstiskām vecāku organizācijām, jo lieli darbi ir paveicami kopā!

Iveta Pavziniuka  
Biedrības „Latvijas vecāku kustība” valdes locekle  
Tālr:26336227, iveta@sauleskola.lv